

I. I. U.

II

1293

L

ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE
SERIA III. TOMUL XIX. MEM. 13.

NOI DESCOPERIRI PRIVITOARE
LA ISTORIA ROMÂNILOR

DE

NICOLAE IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL
ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ

DEPOZITUL GENERAL
CARTEA ROMÂNEASCĂ
B-DUL ACADEMIEI 3-5

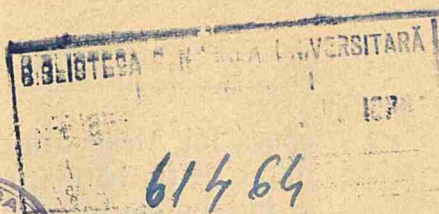
BUCUREȘTI

1937

MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE

SERIA III

	Lei
<u>TOMUL I, (1922—23):</u>	<u>100.—</u>
<u>TOMUL II, (1923—24):</u>	<u>130.—</u>
<u>TOMUL III, (1924—26):</u>	<u>840.—</u>
<u>TOMUL IV, (1924):</u>	<u>160.—</u>
<u>TOMUL V, (1925—26):</u>	<u>160.—</u>
<u>TOMUL VI, (1926—27):</u>	<u>300.—</u>
<u>TOMUL VII, (1927):</u>	<u>300.—</u>
<u>TOMUL VIII, (1927—28):</u>	<u>320.—</u>
<u>TOMUL IX, (1928—29):</u>	<u>200.—</u>
<u>TOMUL X, (1929):</u>	<u>400.—</u>
<u>TOMUL XI, (1930):</u>	<u>340.—</u>
<u>TOMUL XII, (1931—32):</u>	<u>300.—</u>
<u>TOMUL XIII, (1932):</u>	<u>300.—</u>
N. IORGA. Un cugetător politic moldovean dela jumătatea secolului al XIX-lea: Ștefan Scarlat Dăscălescu	45.—
N. IORGA. Doamna Elina a Țării-Românești ca patroană literară	10.—
I. I. NISTOR. Bisericile și școala greco-română din Viena	45.—
N. IORGA. Ceva din legăturile domniilor românești cu Ierusalimul	20.—
N. IORGA. Două scrisori ale lui Atanase Anghel	10.—
N. IORGA. Domnitorii români Vasile Lupu, Șerban Cantacuzino și Const. Brâncoveanu în legătură cu Patriarhii Alexandriei	5.—
N. IORGA. Radu Cantacuzino	10.—
N. IORGA. Donațiile românești pentru Megaspoleon și Vlah-Sarai	5.—
N. IORGA. B. P. Hasdeu ca istoric	5.—
N. IORGA. În jurul pomenirii lui Alexandru cel Bun	10.—
I. I. NISTOR. Contribuții la relațiunile dintre Moldova și Ucraina	30.—
ION I. NISTOR. Din corespondența lui Todleben dela Plevna	40.—
ALEX. LAPEDATU. Campania polonă în Moldova la 1686	25.—
N. IORGA. Un pedagog « moldovean » pe la 1800	5.—
N. IORGA. Câteva observații asupra celui mai vechiu tezaur cultural românesc	5.—
N. IORGA. Legăturile românești cu Muntele Sinai	5.—
I. LUPAȘ. Inceputul domniei lui Matei Basarab și relațiunile lui cu Transilvania	15.—
I. C. FILITTI. Oameni dependenți și cultivatori liberi în Principatele Române în sec. XV—XVII	15.—
<u>TOMUL XIV, (1933):</u>	<u>300.—</u>
N. IORGA. Opinia publică germană și România lui Carol I, înainte și după războiul de independență	20.—
G-ral R. ROSETTI. Făptuirea războiului dela moartea lui Ștefan cel Mare la acea a lui Matei Basarab. V. Strategia	70.—
N. IORGA. Din viața socială a Brăilei sub Turci	10.—
N. IORGA. Un observator englez asupra Românilor din epoca lui Tudor Vladimirescu	20.—
N. IORGA. Un om de severă muncă și aprigă autoritate: D. A. Sturdza	5.—

NOI DESCOPERIRI PRIVITOARE LA ISTORIA ROMÂNILOR

DE

N. IORGA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 16 Aprilie 1937

I

Frumoasa descoperire făcută de curând de d. Șah-Nazarian, conservatorul Museului, la Cetatea-Albă întărește vechea mea părere că orașul păstra și supt stăpânirea moldovenească un rost de oarecare autonomie, cu «bătrânii» lor. Pârcălabii erau numiți «jupani»¹⁾ de Genovesi, cari par a fi voit astfel să-i osebească de obișnuiții dregători ai Domniei. De altfel era o concepție genovesă veche și permanentă aceia că teritoriul luat în exploatare de dânșii rămâne teoretic tot al vechiului stăpân al țerii. *La Cetatea-Albă, Domnul român înlocuia astfel, în chipul cel mai firesc, pe vechiul domnitor păgân care era Hamul tătăresc.*

D. Nicorescu, ocupându-se, după descoperitorul însuși, de această esențială întregire a istoriei orașului de un interes unic în istoria noastră, și supt toate raporturile, caută să arate cării epoce i se poate atribui așa de neașteptata monedă²⁾.

Pentru a se ajunge la o probabilitate trebuie să se ție samă, firește, și de caracterul stemei moldovenești. Așa cum e redată acolo, într'o formă așa de fină, ea trimete fără îndoială la

¹⁾ Iorga, *Acte și fragm.*, III, p. 32: « rectorum loci illius quos jupanos vocant, ac seniorum ».

²⁾ Paul Nicorescu, *Monete Moldovenești bătute la Cetatea-Albă*, Iași, 1937.

epoca lui Alexandru-cel-Bun. E numai întrebarea dacă ea a putut să fie bătută, cum era obiceiul, în Polonia. Acolo nu se întrebuița litera grecească și nici caracterul artistic nu era așa de perfect realizat. N'aș îndrăzni să trimet la posibilitatea unei legături italiene, care ar fi foarte ispititoare. Legăturile cu Caffa erau însă foarte dese ¹⁾, și grâul moldovenesc era cumpărat de Caffesi din acest mare port de la limanul Nistrului.

Ceva trebuie ținut însă mai cu deosebire în samă.

Și anume existența o bucată de vreme a unui fel de « Stat separatist » aici, la Cetatea-Albă.

Anume, la 19 April 1435, guvernul venețian, preocupat și el de furniturile de grâne, poate pentru metropola însăși, dar poate, mai ales, pentru colonia sa din Marea de Azov, la vărsarea Donului, Tana, caută să intre în legătură cu Cetatea-Albă. Pentru aceasta *primește propunerea formală care i se făcuse de stăpânitorul orașului, « care e călugăr », — qui caloiurus est ».*

Nu se va face un nou *viagium*, ceia ce ar fi cerut o altă armare de corăbii, ci se prevede numai, scriindu-se în această privință și bailului din Constantinopol, că vasele « călătoriei » anuale în « Romania » bizantină vor merge să cerceteze și portul moldovenesc ²⁾.

La 15 Mart 1436 se numește, ceia ce înseamnă că relațiile de comerț și începuseră, un consul anume pentru acest « Maurocastro », Francesco Duodo ³⁾.

Avem însă, în afară de aceste două știri, așa de prețioase, și însemnări în marea Cronică Magno cu privire la un comerț care firește a ființat și are o importanță deosebită în istoria noastră economică.

Se spune acolo că, la 1439 încă, odată cu vasele care merg la Aigues Mortes, în Sudul Franciei, și de acolo până la Rodos, *un altul merge numai la Moncastro*, amintindu-se că aceasta e o hotărîre din 1436, aceia chiar de care a fost vorba

¹⁾ *Ibid.*, p. 16 și urm.

²⁾ Iorga, *Notes et extraits*, I, pp. 573—4; aici, Apendice I.

³⁾ *Ibid.*, p. 581; aici, Apendice II.

mai sus ¹⁾. Dar pe urmă e știrea, care încheie capitolul, că « la 2 Iulie s'a revocat permisia de a merge la Moncastro » ²⁾.

Cine a putut fi călugărul ?

M'am gândit, acuma treizeci și opt de ani, când am făcut descoperirea, la unul din pârçălabi, care ar fi putut să fie și călugăr; apoi la « popa » Iuga. Acuma însă mi se pare, cum o spun și în *Istoria Românilor*, că nu poate fi decât acel fiu al lui Alexandru-cel-Bun, Aron, nume în general călugăresc, care s'a făcut apoi, ca să domnească mai mulți ani, Petru-Vodă. E și acela care, în legătură tocmai cu acest comerț al Mării Negre, a încheiat tratatul cu Sultanul Mohammed al II-lea, ale cărui vase de războiu, intraseră acum în aceste ape.

Dar se adaugă, cum se poate vedea acum din reproducerea integrală a hotărârii Senatului Republicii, că acest « călugăr » era fiul cuiva care, cu câțva timp în urmă, fusese la Constantinopol și vorbise bailului de foloasele ce ar ieși dintr'o astfel de legătură. O grea problemă se deschide astfel pentru cine recunoaște în « călugărul », Domn pe Aron care și-a zis apoi Petru Vodă: în acest cas ar trebui să se vadă în acest « tată » omul pe care-l considera astfel lumea înainte ca fiul să-și fi atribuit o descendență domnească.

Adaug că legăturile cu Genova sânt adevărate în vremea moldovenească și prin mențiunea Cronicii lui Wavrin, pe care am reprodus-o, pentru ce ne privește pe noi, în *Buletinul Comisiei Istorice*. La 1445 se spune apriat că « orașul și cetatea sânt ale Genovesilor ». *Ei ar fi păstrat deci un fel de patronat economic*, și aceasta ar explica, precum arătam în *Chilia și Cetatea-Albă*, cum putea spune, la 1410, un notar genoves, personagiul oficial, care trebuia să aibă cunoștința lucrurilor, că e posesiune genovesă un oraș care aparținea Moldovei și-și avea garnisoană moldovenească. Am înțelege și de ce *Alexandru-cel-Bun mută oasele Sfântului Ioan de la Cetatea-Albă, ca din țară străină, cu oaste* (și din cauza stării nesigure, și până pe la 1600, în părțile acestea ale Basarabiei de jos), la Suceava.

¹⁾ Secondo fù principiado nel 1437; Iorga, *Notes et extraits*, I, p. 573, nota 3.

²⁾ A dì 2 luglio fù revocado la gratia deputada andar a Mocastro; *ibid.*

Astăzi se știe că trebuie trimes în epoca lui Ștefan-cel-Mare presupusul, printr'o rea cetire, « Luțian Herman », care ar fi fost un Lucian Hermann, și Italian și German, pârcălab acolo la 1438, iar de mult nimeni nu mai crede în pârcălăbia de la 1374 a lui « Iacșa Litavor », numit de Iurg Coriatovici, scos din rândul Domnilor moldoveni, fie și usurpatori, prezența unui dregător moldovenesc la această dată fiind o imposibilitate și din punctul de vedere al relațiilor internaționale. *Cel d'întâiu pârcălab e deci ceva mai târziu, pentru a se trece la însemnatul dregător Iurghici, pomenit la 1443. Apoi e o săritură până la 1454, cum vom vedea și apoi 1456¹⁾, când avem doi pârcălabi: Petru și încă unul, al cărui nume e șters în document²⁾.*

E curios și numele acestui Iurghici, pârcălabul din 1443, pomenit în două documente de învoială cu Polonia. E « fiul lui Iurg » și are un ginere³⁾, Oancea logofătul⁴⁾. Lipsa numelui de botez ar dovedi că e vorba de un străin, poate impus lui Ștefan, Domn atunci, de regele polon, în a cărui atârnare stătea. De altfel, *în al doilea act nu i se mai dă acest titlu de pârcălab⁵⁾*. La 1442 iarăși singur numele acestui om de mare rang. Să nu uităm nici faptul că numele de Iurg re apare pe la 1472 ca al lui « Iurgi Walata », mort la această dată, tată al lui Dimitrie, care făcea comerț atunci, ca mare negustor din Cetatea-Albă⁶⁾, ceea ce ar dovedi că acest negustor moldovean el era fiul aceluia mai vechiu Iurghici.

Ar ieși că numai după Alexandru-cel-Bun s'a întemeiat pârcălăbia și încă mai târziu cei doi pârcălabi. Înainte la Cetatea-Albă a putut fi multă vreme — și cu încercarea lui Vodă-Alexăndrel de a se aciua acolo — situația îngăimată pe care o dovedește și această monedă însăși.

Această părere s'ar lovi de a lui Ioan Bogdan, care a publicat din nou inscripția greacă de la Cetatea-Albă. Ea cuprinde

¹⁾ V. Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 154.

²⁾ Hasdeu, *Arch. Ist.*, I², p. 154.

³⁾ Nu socru, cum scrisesem în *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 99.

⁴⁾ Kałuzniacki, în *Hurmuzaki*, I², pp. 880—1, no. DCLXXXVII; pp. 882—3, no. DCLXXXVIII.

⁵⁾ Hasdeu, *Arch. Ist.*, I², p. 123, no. 177.

⁶⁾ Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 290, no. XVII.

mărturia unei refaceri a vechilor ziduri, neapărat genoveze, la 6948, supț Ștefan-Vodă, fiul lui Alexandru-cel-Bun, de către un Thedorca (Θέδορκα), intitulat de el însuși *μαγίστρος τῆς ἀφθνετίας καὶ τοῦ κάστρου ἐπίστατος*¹⁾.

Bogdan înlătura părerea mea că ar fi un simplu arhitect, preferând să vadă în el pe însuși pârcălabul cetății²⁾. Dar inscripția spune neted că acest «Tedorcha» era «maestrul Domniei» și aceasta nu poate avea alt înțeles decât acela de «maistru», de «meșter», iar, *dacă se ține în samă de stilul inscripțiilor noastre*, care dau anul zidirii, însemnarea Domniei și pe urmă pe ispravnic, *ἐπίστατος* nu poate fi decât acest ispravnic, omul căruia Domnul i-a dat sarcina, — cum Alexandru-cel-Bun dăduse aceiași misiune Lituianianului prieten Ghedigold, care nu era un om de la Curtea lui, — de a se îngriji de lucrare.

În texte publicate de Vigna, «Tedorcha», al cărui nume e scris și «Tedor cha», nu după obiceiul italian de a pomeni «casa», ci de sigur e vorba de un singur cuvânt, apare ca un «Velachus» și ca un «miles», deci un Moldovean și un nobil, așa că Bogdan a avut dreptate să înlătore ipotesa că ar fi vorba de un Rus, care, ca arhitect, n'ar fi avut cunoștinți și, ca ispravnic, n'avea de ce să fie întrebuițat.

Numele lui se completează în aceste pasagii din documentele caffese³⁾: «de Telicha». Pentru a înțelege ce înseamnă această calificatie, trebuie să ne gândim la ortografia obișnuită a Genovesilor. La aceștia Suceava se scrie «Ihuihavia», adică, *ih* fiind egal cu *č*: «Ciuciava». Deci, aici, Telicha e *Telča*. Și «Telča» nu poate fi decât Tulcea, veche așezare, cu o populație amestecată, în care se aflau de sigur și Greci. Astfel «Tedorcha» nu poate fi decât «Tudorachi», «Theodorakis» odată e («Teodorocha»). Căci *meșterul putea fi luat dintr'o lume ostășească, deprinsă cu asemenea clădiri*. Inscripția

¹⁾ I. Bogdan, *Inscripțiile dela Cetatea-Albă*, în *Mem. Ac. Rom.*, XXX (1908), p. 316 și urm.

²⁾ *Ibid.*

³⁾ Vigna, *Codice diplomatico delle colonie tauro liguri*, I, pp. 371—2; II, pp. 770, 793—5, 834; Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 118, 137. Cf. I. Bogdan, *loc. cit.*, p. 322. Mai de curând, N. Bănescu, în *Inchinare lui N. Iorga*, pp. 34-6.

a fost dictat de el însuși, și « Tedorcha » a întrebuințat limba sa obișnuită. Tot el a adaus și o a doua însemnare, în aceeași limbă.

Numai dacă se admite acest rost de arhitect, de « maistru » al lui Teodorachi, se explică prezența lui, menționată în alt document caffes, la Soldaia (Sudac), între coloniile genoveze la Răsărit de Caffa, pe malul Mării Negre ¹⁾. Era acolo de lucru pentru un astfel de zid, și Genovesii, cari poate-l recomandaseră lui Ștefan, ca unii ce-și păstrau vechile legături cu Dunărea-de-jos, pe la Chilia, vor fi făcut apel, și ei, la dânsul.

Dar I. Bogdan a dat în forma adevărată o inscripție de la Petru Aron, din Mart 6962, adecă 1454, în acest cuprins: « s'a săvârșit acest mur și a fost înarmat de dumnealui Stanciul » ²⁾.

Stanciul e aici nu ispravnicul, ci pârcălabul. În vederea primejdiei turcești, care a fost înlăturată prin plata tributului, — data fiind de curând stabilită de d. Babinger, în *Omagiul Lapedatu* —, Petru-Vodă întărește deci, a doua oară, cetatea, din nou amenințată, și așează acolo *deocamdată tot un singur pârcălab*. El trebuie să fie acela al cărui nume e șters alături de al lui Petru în documentul de la 1456.

La această dată vremea « domnită » a Cetății-Albe începuse. *Și ea se continua, prin acela care, pe vremea călugăriei sale, fusese « domn » numai aici.*

¹⁾ Vigna, *loc. cit.*, I, pp. 371—2.

²⁾ *L. c.*, p. 327.

A P E N D I C E

I

Ser Franc. Mocenigo.
Ser Zacharias Donato.
Ser Geronimus Baduarius.
Ser Andreas Bembo.
Ser Laur. Lauredanus.
Sapientes ordinum:

Die XVII° aprilis [1435].

Deliberavimus in nomine Yhesu Christi facere provisionem ut mercatores et cives nostri in loco Maurocastri possint facere mercaturam et singulis annis ad illum locum mittere instituimus unam ex nostris galeis viagii Romanie. Volumus ergo et vobis cum nostro Consilio Rogatorum mandamus quod de hac nostra intentione detis noticiam domino Maurocastri et aut per literas aut per nuncium proprium, sicut vobis melius videbitur posse adimplere nostram intentionem, debeatis vos intelligere cum domino predicto et habere ab eo immunitatem, franchisias, libertates et alias commoditates galeis, navibus ac mercatoribus nostris illuc mercatorio more accedentibus et conversantibus, que esse possint utilia et fructuosa.

Et exnunc sit captum quod una ex tribus galeis viagii Romanie que hoc anno armabuntur vadat ad Maurocastrum illo ordine qui per hoc consilium dabitur.

de parte 148.

de non 5.

non sinceri 3.

sine consilio.

Iusuper pro informatione materie suprascripte vobis declaramus quod nobilis vir ser Marinus Zane, precessor vester, nostro dominio denotavit quod, dum esset baiulus Constantinopolis, pater illius qui dominatur Maurocastro, qui caloierus est, fuit ad eum in secreto et sibi dixit et instetit ut vellet apud nostrum dominium intercedere ut aliqua ex galeis viagii nostri Romanie ad Maurocastrum accederet, quoniam filius suus, dominus dicti loci, faceret mercatoribus et civibus nostris, galeis ac navibus nostris illas commoditates et exemptiones circa datia et gabellas que erunt honeste et rationabiles, et nostri merito poterunt contentari ibique stare ac mercari. Quare de huiusmodi intentione dabitis noticiam illi nuncio quem ad Maurocastrum mittetis ut sit cum illo caloiero, parte dicti domini ut materia meliorem executionem habere possit.

datum die XXVII, Aprilis presentis

II

die XV martii
ser Azzo de Priolis,
sapiens ordinum.

Cum ad locum Maurocastri propter galeam que anno preterito missa fuit multi nostri mercatores, sicut rationabiliter est credendum, se reducent ad mercandum, et bonum sit quod in dicto loco constituatur aliquis noster Venetus pro viceconsule, qui tam pro franchisiis impetrandis quam pro aliis commodis mercatorum illuc declinantium vigilare et attendere possit, vadit pars quod prudens noster civis Franciscus Duodo, qui illuc vadit staturus ibi ad mercandum auctoritate huius consuii constituatur viceconsul noster in Maurocastro ad beneplacitum nostri dominii.

de parte omnes alii.
de non 2.
non sincerus 1.

II

În ziarul *Universul* de acum câteva zile a apărut, cu o notiță a d-lui Stoica Nicolaescu, care a făcut descoperirea în cursul unei călătorii la Muntele Athos, portretul de la mănăstirea Ivirului, necunoscut, de și pomenit în descrierea mănăstirilor de acolo ¹⁾, al lui Mihnea-Vodă, care mai târziu s'a turcit, și a micuțului său fiu, Radu. D. Nicolaescu a binevoit să-mi puie la dispoziție însăși fotografia luată pentru d-sa, pe care, astfel, o putem reproduce aici.

E o contribuție esențială la iconografia Domnilor noștri. Într'o foarte frumoasă formă apare un Domn tânăr cu pletele tăiate scurt, cu ochii mari supt sprincene groase, cu mustața suptire și îngrijita barbă rotundă. Tratată sumar, mantia de brocard acopere un veșmânt pe dedesupt legat cu un brâu împodobit. Un mic guler alb strânge grumazul. Incununat, fiind crucea dublă, de tip oarecum rusesc, Mihnea, pe care călugării din Tesalia îl intitulau *basileus*, «rege-Impărat» ²⁾, apare în adevăr ca urmașul Impăraților «încununați de Dumnezeu» ai Bizanțului.

Lângă el se vede, purtând o căciulă rotundă, cu marginea brodată, frumușelul cocon Radu, având supt mantia abia schițată o haină care ar părea stropită cu mărgăritare, dar e vorba numai de o țesătură cu fir. Și el poartă în dreapta aceiași cruce.

Inscripțiile spun: *Ἰὼ Μήχνας Βοεβόδας* și *ὁ Ἐπάδουλ Βοῖβόδας*.

Data s'ar putea fixa nu numai după aierul, de mare tinerețe, al lui Mihnea, dar și după prezența alături de aceste chipuri a kategumenului Gavril, *ὁ ἱερότατος καθηγούμενος κὺρ Γαβριήλ*, zugravul de alături, intitulat «de trei ori fericitul (τρισόλβιος), «Marcu Ivirul, zugrav» (*Μάρκος ὁ Ἰβηρ καὶ ζωγράφος*) și presintat cu aureolă, nefiind un contemporan.

Dar hotărăște vrâsta copilului. Nu e primul Radu, al Neagăi, ci al doilea, bastardul, merit unei strălucite carierei fiul jupânesei Vișa, acela care a fost pentru contemporan, un «Radu cel Mare».

¹⁾ V. Iorga, *Documente grecești* (în col. Hurmuzaki), la început.

²⁾ V. ultima mențiune în Iorga, *Ospiti romeni in Venezia*, București, 1931.

Infățișarea lui pe perețele mănăstirii Ivirului explică astfel mențiunea din *Cronica lui Constantin Căpitanul*¹⁾: « Acest Domn, cum am auzit den bătrâni, au fost om înțelept foarte și învățat, grecește, letinește, francește; carele la Padova au învățat, fiind fugit de frica Turcilor. Că, după ce s'au turcit tată-său..., mumă-sa l-au trimis la Sfetagora, la mănăstirea Ivirilor, și de acolo... călugării l-au trimes la Vineția; și, fiind isteț la minte, s'au dus la Padova, de au învățat carte den destul ».

Cronica pomenește închinarea, ca « mulțămită » a ctitoriei lui strălucite, mănăstirea Radu-Vodă, acelu lăcaș de la Sfântul Munte, al creșterii în învățătura grecească a viitorului Domn cărturar²⁾.

¹⁾ Ed. Iorga, p. 107.

²⁾ V. Iorga, *Inscripții*, I, p. 245, no. 551.

transmissi sine officio

Insup pro informacione matris. Nos vobis declarant qd nobilis vir i. agrimus. Janic. pater vester nro dno
 honoravit qd dicit sibi bonis. Constitucionem pater illo qui dominat avaritiam qui Caloneus est. fuit idem
 in sacro qd sibi dicit qd insigne ut vult apud nrm dnm intendere ut aliqui ex galeis vngy nri romane
 ad avaritiam accedat qm filius suus dms de loca faceret avaritiam a Cuius nrm galeis ac vultu nrm
 illas commendat qd exemptiones circa dnm a Gabellac que erant honeste a romanes et nri merito poterunt
 accipi. Aliq. sine ac merari. Quia de huiusmodi intentione debent nota illi nrm que ad avaritiam
 mittens ut sit cu illa coloris pinc de dmi ut materia meliore evocatione habeat possit.

die die xxvii Aprilis pncis

non 16.

die xi mayi.

pm ad locu avaritiam pte galea que uno pncio missa fuit multa nri avaritiosos sicut romabili est ac
 dndu se raduere ad mandans Et boni sit qd in ad loco ostinat aliqs noster dnm p avaritiam qd in pro
 franchisse impendit qd p alijs comode avaritiosos illuc dclinationem dirigat qd attendere possit. Id est
 ps qd pncis nri Cuius faustitas duob qui illuc dicit fratre ibi ad mandandi aut huiusmodi ostentat
 dicensul nri in avaritiam ad duplicati nri dmi.

Din actele venetiene privitoare la negoul cu Cetatea-Alba

Chipurile de la Athos ale lui Mihnea-Vodă și fiului său Radu

	Lei
CONST. I. KARADJA. Steagurile cucerite de Mihai Viteazul în lupta dela Guruslău din 3 August 1601	5.—
ALEX. LAPEDATU. În jurul asasinării lui Barbu Catargiu (Iunie 1862)	30.—
ANDREI RĂDULESCU. Cercetări privitoare la înființarea Curții de Casație în România	40.—
I. LUPAȘ. Corespondența lui Grigore Ghica, Domnul Moldovei, cu Felix von Schwarzenberg, ministru președinte al Austriei 1849—1850	25.—
G-ral R. ROSETTI. Inceputurile artei militare în cuprinsul României de azi	40.—
N. IORGA. Vicesitudinile celui dintâi student moldovean la Paris: Gh. Bogdan	30.—
 TOMUL XV, (1934):	
	300.—
R. V. BOSSY. Agenția diplomatică a României în Belgrad și legăturile politice româno-sârbe sub Cuza-Vodă	50.—
P. PANAITESCU. Contribuții la istoria lui Ștefan cel Mare	25.—
G-ral R. ROSETTI. Granițele Moldovei pe vremea lui Ștefan cel Mare	10.—
G-ral R. ROSETTI. Un document inedit asupra mișcării dela 3 August 1865	15.—
G-ral R. ROSETTI. Despre unele precizări recente ale locurilor bătăliilor dela Doljești, Vaslui și Scheia	5.—
AUREL V. SAVA. Vornicul de Vrancea	48.—
ALEX. LAPEDATU. Doi misionari scoțieni în Țările Române acum o sută de ani	20.—
ALEX. LAPEDATU. Evreii în țările noastre acum o sută de ani	20.—
N. IORGA. Wilhelm de Kotzebue și momentul de prefacere modernă a societății moldovenești	80.—
N. IORGA. Memoriile unui vechiu dascăl	15.—
G-ral R. ROSETTI. Problema militară românească alaltăieri-ieri-azi	12.—
 TOMUL XVI, (1934—35):	
	240.—
IOAN C. FILITTI. Proprietarii solului în trecutul Principatelor Române	15.—
N. IORGA. Știri despre Axintie Uricariul	15.—
CONST. I. KARADJA. Despre edițiile din 1488 ale Cronicei lui Johannes de Thurocz	15.—
G-ral R. ROSETTI. O mică întregire la istoria lui Ștefan cel Mare	10.—
I. NISTOR. Tratatulele lui Mihai Viteazul cu Polonia	7.—
N. IORGA. Legături cu mănăstirile Meteorele din Tesalia. Cu o notiță despre Nicolae-Vodă Petrașcu	15.—
N. IORGA. Testamentele domniței Elina Cantacuzino	5.—
GEORGE FOTINO. G. Popovici: Un istoric uitat al vechiului Drept românesc	40.—
N. IORGA. Bucureștii de acum un veac, după romanul unui avocat (Ioan Em. Bujoreanu 1862)	15.—
N. IORGA. I. Scrisori de familie ale vechilor Brâncoveni.	20.—
N. IORGA. II. Două arzuri ale țării către Sultan în sec. XVIII	25.—
ZENOVIE PĂCLIȘANU. Un vechiu proces literar	5.—
N. IORGA. Practica domnească a unui ideolog: D. Cantemir	50.—
I. LUPAȘ. Împăratul Iosif II și răscoala țăranilor din Transilvania	5.—
N. IORGA. Trei generații în viața publică românească după judecata lui J. A. Vaillant	5.—
 TOMUL XVII, (1935—36):	
	240.—
N. IORGA. Două hrisoave domnești pentru mănăstirea Mărgineni închinată Muntelui Sinai	30.—
N. IORGA. Trei rare documente fanariote	10.—
G-ral R. ROSETTI. Din corespondența inedită a Principelui Milan al Serbiei cu colonelul Gheorghe Catargi în timpul războiului din 1877—1878	35.—
ȘT. METEȘ. Din istoria Dreptului românesc din Transilvania	20.—
N. IORGA. Formularul fanariot	10.—
N. IORGA. Considerații istorice asupra documentelor prezentate de d-l Marcu Beza	5.—

FRANZ BABINGER. Robert Bargrave, un voyageur anglais dans les pays roumains du temps de Basile Lupu (1652)	35.—
N. IORGA. Comemorarea lui Lope de Vega	5.—
N. IORGA. Explicația monumentului dela Adam Clisi	5.—
AURELIAN SACERDOȚEANU. Două acte hațegane și unul vâlcean	10.—
P. P. PANAITESCU. O istorie a Ardealului, tradusă de Miron Costin	10.—
ALEXANDRU CIORĂNESCU. Petru Rareș și politica orientală a lui Carol Quintul	10.—
N. IORGA. Dovezi despre conștiința originii Românilor	5.—
H. DJ. SIRUNI. Mărturii armenesti despre România. Extrase din Cronica Armenilor din Camenița	20.—
N. IORGA. Marele logofăt al bisericii constantinopolitane Hierax și însemnările sale pe un manuscris al Academiei Române	5.—
ANDREI RĂDULESCU. 24 Ianuarie 1862	25.—

TOMUL XVIII, (1936):

290.—

ANDREI RĂDULESCU. Constituțiunea cehoslovacă	45.—
FRANZ BABINGER. Originea și sfârșitul lui Vasile Lupu	15.—
I. LUPAȘ. Voevodatul Transilvaniei în sec. XII și XIII	25.—
Dr. ALEKSA IVIC. Documente privitoare la mișcarea literară și culturală a Românilor din Ungaria în sec.: XVIII și XIX	25.—
N. IORGA. I. În jurul lui Mihai Viteazul; II. Originea lui Mihai-Viteazul după o cronică românească	25.—
MIRCEA DJUVARA. Criza dreptului public internațional	20.—
N. IORGA. O scrisoare importantă a lui Cezar Boliac	5.—
N. IORGA. Începuturile și motivele desnaționalizării în Săcuime	15.—
ALEX. LAPEDATU. Un episod revoluționar în luptele naționale ale românilor de peste munți acum o jumătate de veac	50.—
I. LUPAȘ. Leopold Ranke și Mihail Kogălniceanu	10.—
N. IORGA. Congresele de istorie dela Veneția și dela Roma	10.—
N. IORGA. Au fost Moldova și Țara-Românească provincii supuse Fanariotilor ?	10.—
N. IORGA. Sculptura în lemn românească	10.—
N. IORGA. Neamul lui Petru Șchiopul și vechi documente de limbă mai nouă	10.—

TOMUL XIX, (1937):

G-ral RADU ROSETTI. Un uitat, Generalul Ion Em. Florescu	10.—
N. IORGA. Știri noi despre sfârșitul secolului al XVI-lea românesc	15.—
R. V. BOSSY. Urme românești la miază-noapte	10.—
VICTOR SLĂVESCU. Opera economică a lui Ion Ghica	15.—
CONSTANTIN I. KARADJA, Steagul românesc al lui Istratie Dabija Voevod	25.—
N. IORGA. Comemorarea lui Giacomo Leopardi	5.—
N. IORGA. Există o tradiție literară românească ?	5.—
FRANZ BABINGER. O relațiune neobservată despre Moldova sub domnia lui Antonie-Vodă Ruset (1676)	25.—
FRANZ BABINGER. Originea lui Vasile Lupu	10.—
N. IORGA. O cronică munteană în grecește pentru secolul al XV-lea ?	5.—
N. IORGA. Rogeriu Iosif Boscovich și Moldova	5.—
Prof. G. TAȘCĂ. Cum a evoluat claca dela începutul înființării ei și până azi	15.—
N. IORGA. Noi descoperiri privitoare la istoria Românilor	10.—
N. IORGA. Despre civilizația românească la 1870	5.—